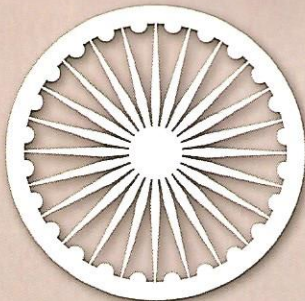

ධර්ම විග්‍රහය

මෙය නවසිලන්තයේ ඕක්ලන්ඩ් නුවර
අති පූජ්‍ය භන්දේ ජනාලංකාර ස්වාමීන්වහන්සේ විසින්
ශ්‍රී ලංකාරාම විහාරස්ථානයේ භාවනා වැඩ සටහනකදී
සිදුකරණ ලද ධර්ම සාකච්ඡාවකි.

ධර්ම සාකච්ඡාව කුලීන්
විස්තරවෙන ධර්ම කරුණු

සෑම දෙනාටම තෙරුවන් සරණයි...!

පින්වත්නි, වෙනදා අපි මේ වෙලාවට සාමාන්‍යයෙන් සිද්ධ කරන්නේ ධර්ම සාකච්ඡාවක්. අද අපි (general discussion) සාමාන්‍ය සාකච්ඡාවක් කරමු. ධර්මය පුරුදු කරනකොට අපිට ඇති වෙන්නා වූ පහසුකම්, ධර්මය පුරුදු කරගෙන යනකොට අපේ හිත වැඩී යන තැන්, සහ පසුගාමී වෙන තැන් පිළිබඳව අපිට තේරුම් ගන්න සාකච්ඡාවක් කරන එක හොඳයි. ඒවා අපිට තේරුම් ගන්න ඕනෑ, අපි ඒවා ගැන දැනගෙන තිබෙන්න ඕන. මීට ඉස්සර වෙලා අපි බොහොම ගැඹුරු ධර්ම පරාසවල, ධර්ම කරුණු ගැන මනසින් සක්මක් කළා. මේ පින්වත් සෑම දෙනාටම තිබෙන්නා වූ දහම ප්‍රශ්න ඉදිරිපත් කරලා, ඒ ප්‍රශ්නත් එක්ක ධර්ම සාකච්ඡාවකට පිවිසෙන්න අපි මේ කාලය යොදා ගනිමු. යම් කිසි දෙයක් ලියා දක්වන්න අවශ්‍යයිනම් ඒක අපි ලියා දක්වනවා, ලියා පෙන්වනවා. යමක් රූපයකින් පෙන්නා දෙන කොට බොහෝ වෙලාවට 80% පමණ තේරුම් ගන්න පුළුවන් වෙනවා. එමනිසා දැන් මේ පින්වතුන්ට ප්‍රශ්න ඉදිරිපත් කරන්නට පුළුවන්.

ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන්වහන්ස භික්‍ෂු දුවන වෙලාවට කොයි විදියටද ඒක හසුරුවාගන්න පුළුවන් වෙන්නේ?

පිළිතුර - භික්‍ෂු දුවන එක හසුරුවාගන්න ක්‍රම ගොඩක් තිබෙනවා. එකක් තමයි අපි අරමුණක් අරගෙන භාවනාවක් කරනවා. අපි අනාපානසති භාවනාව හරි, මෙමත්‍රී භාවනාව හරි යම්කිසි භාවනාවක් කරනවා. ඒ භික්‍ෂු හසුරුවා ගන්නට එක විදියක්.

අනිත් එක තමයි භික්‍ෂු දුවලා අපිට කරදර කරන කොට අපි කර්මය කර්ම ඵලය පිළිබඳව හැඟීමකින් එය මෙතෙහි කරනවා. මට යම් කිසි දෙයක් ලැබෙන්න තිබෙනවා නම් ඒක මට බැහැර කරන්න බෑ. ඒක බුදුරජාණන්වහන්සේත් පිළිගන්න දෙයක්. ඒක නිසා ඒ කාරණය මම පිළිගන්න ඕනෑ. සමහර වෙලාවට අහලා ඇති, දැකලා ඇති, හිරගෙදර ඉන්න හිර කාරයෝ ඔහේ තමන්ගේ පාඩුවේ ඉන්නවා. ඒ අය ලැබුණ දේ, තිබෙන දේ බාර අරගෙන ඉන්නවා. හිර ගෙදර ඇතුළේ යම් දෙයක් තිබෙනවා නම් කරනවා. නැත්නම් පාඩුවේ ඉන්නවා කියලා අපි අහලා තිබෙනවා.

ඇත්තටම අපේ හිත දුටන්නේ දැනට තිබෙන දේ පිළිගන්න බැරි කම නිසා නේ. ඒ කියන්නේ මම අත් විදින දේ ගැන මට හිතෙනවා ‘මේක හොඳ නෑ’ මේකෙන් මම අයින් වෙන්න ඕනෑ’ කියලා. ‘මම මේ අත් විදින දේ මට ගැලපෙන්නේ නෑ, මගේ ජීවිතියට ගැලපෙන්නේ නෑ, මම හිටපු හැටියට ගැලපෙන්නේ නෑ, මම පතන හැටියට ගැලපෙන්නේ නෑ, මම කොහොම හරි මේක වෙනස් කරන්න ඕනෑ’ කියලා මහත්සියක් දරනවා ඒ මතු වෙලා තිබෙන තත්වයෙන් අයින් වෙන්න. නමුත් අපි හිතපු තරම් ලේසියෙන් ඒක අයින් වෙන්නේ නෑ. එතකොට ඒක හිතට කරදරයක් වෙනවා, වේදනාවක් වෙනවා. එයින් හිතට ද්වේශයක් පහළ වෙනවා. ඊට වඩා හොඳයි ඒ තිබෙන දේ බාර ගන්න එක. ඒක නිසා ‘කමක් නෑ ඔහේ තිබිව්වාටේ’ කියලා ඒ තත්වය සිහියෙන් බාර ගන්නවා.

ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන් වහන්ස ඛාර ගන්නවා කියන්නේ මොකදද?

පිළිතුර - බාර ගන්නවා කියන්නේ ‘ඒක අයින් වේවා’ කියලා පතන්නේ නෑ. බලෙන් අයින් කරගන්න උත්සාහ කරන්නෙත් නෑ. ‘තිබේවා’ කියලා පතන්නෙත් නෑ. තිබෙන දේ ඔහේ තිබෙන්න ඇරලා නිකං සිහිය පවත්වාගෙන ඉන්නවා. ඇත්තටම හිතලා බලන්න, ඇයි අපි යම් කිසි අත් විදින දේකින් අයින් වෙන්න මහත්සි ගන්නේ? ඒකට අපි අකමැති නිසානේ. අප තුල යම් කිසි ස්වභාවයක් මතු උනාම අපි ඒකට අකමැති වෙනවා. අකමැති හින්දා හැම වේලේම පතන්නේ ඒකෙන් අයින් වෙන්න හරි, ඒක තල්ලු කරලා අයින් කරන්න හරි. නමුත් අපිට ඒක හිතපු තරම් ලේසියෙන් අයින් කරන්නත් බෑ. අපේ ජීවිතය, අපේ හිත එතැනින් අහකට ගන්නත් බෑ. ඒක නිසා ‘කමක් නෑ ඔන්න ඔහේ තිබුණාටේ’ කියලා ඒක අයින් කරන්න පතන්නෙත් නෑ. ඒකෙන් වෙනස් වෙන්න කියලා හිතන්නෙත් නෑ. ඔන්න ඔහේ තිබෙන එකක් තිබිව්වාටේ කියලා ඒ ගැන සිහියෙන් ඉන්නවා. නමුත් ඒක අත් විදින්න පිළිගන්නේ නෑ. අත් විදි විද දුකක් හදාගන්ට යන්නේ නෑ.

ප්‍රශ්නය - සිතුවිල්ලක්ද?

පිළිතුර - සිතුවිල්ලක් හරි, තමන්ට අත් විදින්නට තිබෙන වෙනත් දෙයක් හරි, ඉදිරිපත් වෙන මොනවා හරි දෙයක්. ඒකට අකමැති වෙලා ඒකත් එක්ක

හිතීන් රණ්ඩු වෙන්න යනකොට තමයි ඒකම ප්‍රශ්නයක් වෙන්නේ. ජීවිතයේ එහෙම දේවල් සිද්ධ වෙනවා.

අනිත් කාරණය තමයි, අපේ ජීවිතිය පරණ වෙනවා. ජීවිතිය පරණ වෙන්න පරණ වෙන්න අපේ හුරුවක් තිබෙනවා, දැනට තිබෙන්නේ සහ අත්විඳින දේවල් අතීතයට සමාන කරලා බලන එක. ඉස්සර ‘මම මෙහෙමයි හිටියේ. මම හොඳට දුවලා පැනලා, කාලා බිලා, නාලා නටලා හොඳට ඇවිදලා හිටිය කෙනෙක්. මගේ නෑදෑයෝ හිටියා, හොඳ යාළුවෝ හිටියා’ කියලා හැම වේලාවේම දේවල් අතීතයට සම්බන්ධ කරලා, අතීතයට සම කරලා බලනවා. නමුත් දැන් ඒ ගතිය, ඒ තත්වය නෑ. ආන්න ඒ විදියට අතීතයට සමකරලා බලමින් දුක් වෙනවා. ඒක ඉතින්, මම ඒ කාලයේ එහෙම හිටියා නමුත් මම දැන් වෙනස්. දැන් ඉන්න අය අපිව අයිත් කරනවා. අපිව ෆෝටෝ එකකට යන්තම් වැටුණොත්වත් අපේ මුණු කැල්ල, පින්තූර කැල්ල crop කරලා අයිත් කරලා දානවා. ඒක අපි බාර ගන්න ඕනෑ. පොඩි කාලෙට ළමයි ලපටි ඇවිල්ලා අපේ කරේ එල්ලෙනවා. ළමයි වැඩෙන්න වැඩෙන්න මොකද වෙන්නේ? අපි ගිහිල්ලා අල්ල ගන්න ගියත් අතහැරලා දුවනවා. ඒක තමයි ලමයින්ගේ ස්වභාවය.

එක කාලයක් තිබෙනවා හැම කෙනාම වාගේ අපිව පිළිගන්නවා. ඒ කාලෙට අපිට පිළිගැනීම, welcome එක හොඳට තිබෙනවා. Invitation හරියට තිබෙනවා. අපිව දකින කොට දොරවල් වහන ඒවා, අපිව reject කරන ඒවා එන්නේ පස්සේ. ඒක තමයි ලෝකයේ ස්වභාවය. ඒකෙ නිසා අපි ඒ විදිය බාර ගන්න ඕනෑ. ඒක assume කරන්න ඕනෑ.

මට ඉංග්‍රීසි ගුරුවරයෙක් මෙහෙම කථාවක් කීවා. ඒ ගුරුවරයා කැලණියේ සිල් ගන්න යනවා. ඉස්සර එයාට ආරාධනා ලැබිලා තිබෙනවා ගෙවල් වලට ගිහින් ලමයින්ට tuition දෙන්න සහ පංති පවත්වන්න. ඒ කාලේ එයාට කතාකරලා තිබෙන්නේ ‘සර්’ කියලා. නමුත් දැන් එයාට කියන්නේ ‘මැන්ටලේ’ කියලාලු. නමුත් එයා ඒ ගැන අමනාම වෙන්නේ නෑ. ඒ ගැන worry වෙන්නේ නෑ. එයා ඒ ගැන හිතපු විදිය බලන්න. එයා දන්නවා වයසත් එක්ක එයාට පිළිගන්න විදිය ඒකයි කියලා. එයාට එහෙම කතාකරන අය මහළු වයසේ ඉන්න අය නෙමෙයි. ඒකයි ඒ අය එයාට එහෙම කියන්නේ. ඒ කියන අයටත් ඕක, ඔය තත්වය අනිවාර්යයෙන්ම දවසක එනවා. එතකොට තමයි ඒ ගොල්ලන්ට ඒක දැනෙන්නේ.

තව ස්වභාවයක් තිබෙනවා මෙහෙම. ඒක දෙමව්පියන්ට තිබෙන්නේ. විවාහ ජීවිතයත් එක්ක දෙමව්පියන්ට එනවා යම්කිසි අධිකාරිමය බලයක්. යම් කිසි authority එකක් ඇති වෙනවා. ඒ authority එක, නිකම් ස්වභාවයෙනුත් එනවා, නීතිමය වශයෙන් legally ත් එනවා. ඒ තමයි, දු දරුවන් වෙනුවෙන්, ගෙදර දොර සම්බන්ධයෙන් කටයුතු කිරීමට ගෘහමූලිකයා හැටියට ඒක ඇති වෙනවා. ස්වාමියා වෙනුවෙන් කටයුතු කිරීමට භාර්යාවට යම් බලයක් authority එකක් එනවා. ඒ authority එකත් එක්ක අපේ හිතේ වැඩෙනවා අමුතු මාන්තයක්. ඊට පස්සේ ‘මට පුළුවන්’ කියන ඒ බලය ඇතිවෙනවා. ඊට පස්සේ ළමයි ලපටි හදනකොට ඉස්කෝලේ ගෙතියන්න ඕනෑ, ඒ වෙනුවෙන් වග කියන්න ඕනෑ. සමහර විට තමන්ගේ දරුවා වෙනුවෙන් වගේම තමන්ගේ යහළුවන්ගේ දරුවන් වෙනුවෙනුත් යම් කිසි වගකීමක් දවසකට දෙකකට හරි දරන්න එනවා. ඔය විදියට ළමයි ලපටි හැදෙන්නේ, පවුලේ අනෙක් අය වැඩකරන්නේ තමන්ගේ අධිකාරි බලය යටතේ යි. එතකොට අපේ හිතේ මහා බල පුළුවන් කාර කමක් ඇතිවෙනවා. ඔය විදියට අපේ මූලිකත්වය යටතේ දරුවෝ වැඩිලා කියලා, ඉගෙන ගෙන කියාගෙන, විවාහ වෙලා ඒ අය අපිව අත හැරලා යනවා. එතකොට වෙන්තේ අපේ අර authority එක අප ලඟ එහෙම ම තිබෙනවා, නමුත් ඒකට යටත් වෙන්න කෙනෙක්, අපි කියන දේවල් අහන්ට කෙනෙක් නැති වෙලා යනවා. දැන් අපි කියන ඒවා අල්ලපු ගෙදර එක්කෙනා අහන්නෙත් නෑ. සමහර වෙලාවට අපි කියන ඒවා, ගෙදර ඉන්න බල්ලා බළලා අහන්නෙත් නෑ. එතකොට හිතෙනවා ‘මොනවාද මේ අපිට උනේ’ කියලා.

එතකොට අපි හරියට අර Pension ගියපු රාළහාමි කෙනෙක් වගේ කියලත් කියනවා. ඒ කියන්නේ, රාළහාමිගේ කෝට්ඨික තියෙන කාලේ එයා පාරේ යනකොට මිනිස්සු එයාට රාළහාමි කියලා කථා කරනවා. ඒ කෙනාට කෝට් එක, ඒ බලය නැති වෙනකොට කවුරුවත් ගණන් ගන්නේ නෑ. වැඩි හිටි දෙමව්පියන්ට ඕක හරියට තිබෙනවා. ඒක නිසා හැම එක්කෙනාම හිතන්න ඕනෑ, අපේ මේ තිබෙන ඔක්කොම දේවල් ටික කාලයකට විතරයි කියලා. අපේ යටතේ යම් කිසි කෙනෙක් කටයුතු කරනවා නම්, වැඩ කරනවා නම්, අපිට ඇති වෙනවා, ඒ පිළිබඳ මාන්තයක්, මාන්තයේ රහක්. ඒ රස අපි අත් විඳිනවා. ‘මම කියන හැටියට තමයි මේවා කෙරෙන්නේ, ස්වාමියා හෝ භාර්යාව මම කියන හැටියට තමයි කටයුතු කරන්නේ. මගේ authority එක යටතේ තමයි ඒ අය ඉන්නේ’ කියලා මාන්ත මූලික චිත්ත ආස්වාදනීය ගතියක් ඇතිවෙනවා. ඒක නිසා හැම වෙලාවේම ඒකත් එක්ක ඉන්නවා.

නමුත් ඒක සාපේක්ෂයි. කවුරුහරි කෙනෙක් ඒකට යටත් වෙන්න ඉන්න තාක් කල් පමණයි ඒක තිබෙන්නේ. අපි තේරුම් අරගන්ට ඕනෑ, අපේ ජීවිතයට යම් දවසක මේ විදියට වෙනවා කියලා. දැන් කාලේ සමහර අයට ඕක වැඩිපුර තිබෙනවා. හේතුව, human rights කියලා එකක් තියෙනවානේ. ඒකත් එක්කයි ඕක ආවේ. මෙහෙ ලමයි in New Zealand අවුරුදු දහඅටක් විස්සක් වෙන කොට දෙමව්පියන්ගෙන් අයිත්වෙලා යනවා. ලංකාව ඉන්දියාව වගේ රට වල්වල ඕක වෙනස්. ලංකාවේ තිබෙන්නේ extended families කියන සාමූහික පවුල් වාතාවරණයක්. ලංකාවේ නම් ගෙදර ඉන්න තමන්ගේ ලමයෙක් ඇතකට ගියාම, මගේ බලය පවත්වන්න අඩු තරමේ අයිියලාගේ අක්කලාගේ පොඩි දරුවෝ හරි ඉන්නවා. අඩු ගානේ වැඩට පලට ඉන්න කෙනෙක් හරි හොයා ගන්න පුළුවන්. මෙහේ එහෙම නෑනේ.

මෙන්න මෙහෙම කවියක් තිබෙනවා. කැමති නම් ලියාගන්න.

ගණන්කාරකම් හයිය තියෙන	කම්
නම්බුකාරකම් නිලය තියෙන	කම්
අහංකාරකම් සල්ලි තියෙන	කම්
මේ ඔක්කොම කම් මෙලොවෙන් යන	කම්

මේ කියන දේ හරි නේ. මෙහෙම ඒවා තිබෙනවා. ඒක නිසා මේවා මෙනෙහි කරන්න ඕනෑ. ගිහි ජීවිතයයි පැවිදි ජීවිතයයි කියන්නේ වෙනස් වූ ජීවන ක්‍රම දෙකක්. ගිහි ජීවිතය පරණ වෙන්න පරණ වෙන්න වැඩි හිටි ගතියක් ඇතිවෙනවා. නමුත් ඒත් එක්කම තමන්ව cancel වීමත් වැඩි වෙනවා. පැවිදි ජීවිතය එහෙම නෙවෙයි. මුලින් හරිම cancel විදියටයි තියෙන්නේ. කිසිම කෙනෙක් පොඩි හාමුදුරුවරු වැඩිය ගණන් ගන්නේ නෑ. දානයකට ගියත් කෙලවරක් තමයි අහුවෙන්නේ, ලැබෙන්නේ. සමහර වෙලාවට දානේ පොඩි හාමුදුරුවරුන්ට දානේ බෙදන්නත් අමතක වෙනවා. ඉතින් ඉල්ලගන්නත් බෑනේ. පොඩි හාමුදුරුවරුන්ගේ ජීවිතය එහෙමයි. වතක් පිළිවෙතක් හැටියට, අතු ගාන්න කියලා තැනක් හම්බ උනත් බල්ලෝ කැත කරපු ජරා පැත්තක් තමයි හම්බ වෙන්නේ. කවුරුහරි කෙනෙක් මොනවා හරි අඩුවක් පාඩුවක් කරලා ගියත් ‘පොඩි හාමුදුරුවෝ තමයි ඔතන හිටියේ’ කියලා කියනවා, ඒකත් ඒ account එකටම වැටෙනවා. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ කාලයේ රාහුල හාමුදුරුවන්ටත් එහෙම උනා නේ. නමුත් හිමිනමක් වැඩි හිටි වෙන්න වැඩි හිටි වෙන්න ශක්තියත් වැඩි වෙනවා, පිළිගැනීමත් වැඩි වෙනවා.

පොඩි හාමුදුරුවරුන්ට හොඳට දානය වළදන්න පුළුවන්. කැමැත්තක් තිබෙනවා. නමුත් ඒ හාමුදුරුවරුන්ට හම්බ වෙනවා අඩුයි. ලොකු හාමුදුරුවරුන්ට එහෙමට වළදන්න බෑ, එක්කෝ සීනි අමාරුව. නැත්නම් cholesterol ප්‍රශ්නයක්. නමුත් වැඩි වැඩියෙන් හම්බ වෙනවා. ඒ වුනාට, පොඩි හාමුදුරුවරුන්ට ලෙඩ මොකක්වත් නෑ, නමුත් හම්බවෙන්නේ නෑ. එහෙම දේවල් තිබෙනවා. අපිත් ආවේ ඒ පාරේ තමයි. ඒ නිසා මම හොඳට ඒ ගැන දන්නවා. ඒක නිසා දානයක් දෙනකොට සාමූහිකව හිතන්න ඕනෑ.

අතින් එක තමයි සල්ලි වලටත් ඔහොම වෙනවා. ඒක මම දැනගත්තේ දඹදිව යනකොට. රුපියල් දහයේ කොලයක් කරුකිලා කරුකිලා හිඟන්නන්ගේ අත්වලට යනවා. ඊට පස්සේ වංචා කාරයන්ගේ අත්වලට, කපටින්ගේ අත්වලට, ධනවතුන්ගේ අත්වලට, ශ්‍රද්ධාවන්තයන්ගේ අත්වලට යනවා. ඔහොම ගිහිල්ලා ගිහිල්ලා කොහොම හරි ඕක දඹදිව යනකොට අපේ කට්ටියගේ අතට එනවා. ඒ සල්ලිකොළ හරිම අප්‍රසන්නයි. අතින් අතට ගිහිල්ලා කුණු ගැවිලා. ඉතින් අපේ අය ඒ අප්‍රසන්න කොළ එපා කියලා වෙන කොල ඉල්ලනවා. ඉතින් සල්ලි කොළේ වටිනාකම එකමයි. නමුත් ඒ කොළ පරණවෙලා. ඒකයි ඒ අය වෙන කොළ ඉල්ලන්නේ. ඒක අපිට විතරක් නොවෙයි. කොච්චර වටිනා දෙයක් හැටියට සැලකුවත් සල්ලි කොළේටත් පරණ උනාට පස්සේ ඔය විදියයි. වටිනාකම පමණක්ම නොවෙයි ඒක පිළිගන්න look එකකුත් තිබෙන්න ඕන.

ඉතින් ඔන්න ඔහොම තමයි අපේ දුවන හිත මෙල්ල කරගන්නේ. මේ විදියට හිතන එකත් ජීවිතයට වටිනවා.

පුශ්ඤාය - ස්වාමීන් වහන්ස අපි භාවනා කරනකොට, අපේ හිත කලබලෙන් වංචල ලෙස වැඩ කරනකොට ඒ ලභක භාවනා කරන කෙනෙකුටත් ඒ ගතිය බෝවෙනවා කියලා මම කපාවක ඇහුවා. එහෙම වෙනවද ස්වාමීන්වහන්ස?

පිළිතුර - ඒ ගතිය විශේෂයෙන් සූත්‍රයක කියලත් නෑ, නොකියත් නෑ කියලා කියන්න පුළුවන්. ඕක මෙහෙම තේරුම් ගන්න පුළුවන්. තමන්ගේ හිතේ තිබෙන්නා වූ ශක්තියට අනුව තමයි තමන්ට බල පෑම ඇතිවෙන්නේ. අපි දුමක් තිබෙන තැනකට යනවා. ඒ දුම තිබෙන තැනට ගියාම අපිට මොකද වෙන්නේ? එකක් තමයි කඳුළු එනවා. දුම ගඳ එනවා. ඒක දුමේ තිබෙන බලපෑමක්. අපි මළ ගෙදරකට යනවා. ඒ මළ ගෙදර අපේ ඤාති කෙනෙකුගෙන් නොවෙයි. ඉතින් ඇඳුරුම් කමට අපි යන කොට, ඒ ගෙදර කට්ටිය අඩන්න

පටන් ගන්නවා. මළගෙවල් වලට යන සමහර අයට ඒ ගතිය තිබෙනවා. විශේෂිත විශේෂිත කට්ටිය එනකොට අඩනවා ඊළඟට අයිමන් නවතිනවා. දැන් අපි එනනට ගිහිල්ලා ඉන්නකොට ඒ ගොල්ලෝ අඩනකොට අපිටත් කඳුලක් දෙකක් එනවා. අපිට කිසිම සම්බන්ධයකුත් නෑ. ඒ වුනාට ඒ අඩන අයගේ සෝකය හෙමිහිට අපිට බෝවෙනවා. එහෙම වෙන්නේ ඒ ගොල්ලන්ගේ හිතේ තිබෙන ගතිය අපිටත් බලපාපු නිසා. ඒ කියන්නේ ඒකෙන් මිදී ඉන්න තරම් හයියක් අපේ හිතේ හැදිලා නෑ.

ඒවගේ අපි හිතමු, ඔය music වගේ දේවල් තිබෙන තැනකට යනවා කියලා. එතැනට ගියාම, අලියන් අඩිය නියන්නේ අමුතු තාලයකට නේ. අලියා ලොකුයි, මහ බරසාරයි. බෙර ගහන මනුස්සයා පොඩියි. නමුත් ඒ බෙර හඩට, නලා හඩට අලියා අඩියත් නියන්නේ අමුතු තාලයකට යි. සමහර මිනිස්සුන් ඉන්නේ කකුලෙන් පොළොවට තට්ටු කර කර. ඒ ගතිය ශබ්දයෙන් හරි බෝවෙනවා. හිතහ වෙන කොටත් ඒ වගේ. ඒ වගේ පිරිසක් අතර යම්කිසි බලවත් කෙළෙස් ආදිය තිබෙනවා නම්, ඒවා තමන්ට බලපාන්න පුළුවන්. ඒක නිසා බුදුරජාණන්වහන්සේ දේශනා කරනවා අසෙවනා ව බාලානං කියලා. බාලයන් ආශ්‍රය කරන්න එපා කිව්වේ ඒ ගොල්ලන්ගේ දේවල් අපිට හෙමිහිට කාන්දු වෙලා කාන්දු වෙලා එනවා, ඒක නිසයි. එයා ලඟ ඉන්නකොට එයා ආශ්‍රය කරනකොට එයාගේ තිබෙන්නා වූ හැඩ හුරුකම එයාගේ තිබෙන ගමන බිමන අපිට පුරුදු වෙනවා.

ඒ වාගේම, group එහෙක ඔක්කොම එක හිත නියාගෙන භාවනා කරනකොට ඔක්කෝගෙම ශක්තිය වැඩි නිසා අන්තෝන්‍ය වශයෙන් ඔවුනොවුන්ට ඒ ශක්තිය බලපානවා. භාවනාව වැඩෙන ගතියකුත් තිබෙනවා.

ප්‍රශ්නය - එනකොට ස්වාමීන් වහන්සේ හිත හොඳට සමාධිගත කරගෙන භාවනා කරන කෙනෙකුට තව කෙනෙක් නොසන් සුන් භාවයෙන් ඉන්නවා දැනුනොත් එයාට මෙහි කළොත් ඒක බලපානවද?

පිළිතුර - ඔව් එනකොට බලපානවා. එහෙම වෙන්නම්, තමන්ගේ හිත හැමවෙලේම හයියට තිබෙන්න ඕනෑ. හැමවෙලේම හොඳ හිතක් සෞම්‍ය හිතක් බලවත් හිතක් තිබෙන එක්කෙනා තමයි අපි කිට්ටුකර ගන්න ඕනෑ. එනකොට එයාගේ තිබෙන ශක්තිය අපිට එනකොට අපිටත් හොඳ හැඟීමක් එනවා මේ දේ කරන්න ඕනෑ කියලා. ඒක නිසා තමයි පණ්ඩිතානඤ්ච සෙවනා කියලා කියන්නේ. ඔය හිර ගෙවල් වල ඉන්න බොහෝ අය කියන්නේ 'මට

ආශ්‍රයට හම්බ වෙච්ච අය හොඳ අය නොවෙයි, ඒක නිසා තමයි මගේ ජීවිතිය මේ විදියට තරක් උනේ කියලා. ඒක නිසා බුදුරජාණන්වහන්සේ කලාපාණමිත්‍ර ආශ්‍රය හරියට වර්ණනා කළා. ඒවාගේම තමයි පාපකාරී අසත්පුරුෂයන්ගේ ආශ්‍රය ඉතාම භයානක දෙයක් හැටියට නින්දා කළා. ඒක බුදුරජාණන්වහන්සේ නුවණින් දැකලා තිබෙනවා. මේවත් ජීවිතයේ කටයුතු කරගැනීමේදී ප්‍රයෝජනවත් වෙනවා.

ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන් වහන්ස අපි රූපයක් දකින්නේ, අපිට ගඳක් දැනෙන්නේ, සද්දයක් ඇහෙන්නේ විපාකයක්ම නිසාද?

පිළිතුර - ගෝචර අරමුණු දැන ගන්නා සිත විපාකයක් හැටියට එනවා. නමුත් හැම සිතක්ම විපාකයක් වෙන්නේ නෑ. හේතුව හිතලා බලන්න, ඇසට රූපයක් හමුවෙන්නේ දකින්නේ විපාකයක් වශයෙන් නම්, කනට ශබ්දයක් ඇහෙන්නේ විපාකයක් වශයෙන් නම්, නාසයට දිවට ශරීරයට අදාළ ආරම්භණ ඉදිරිපත් වෙන්නේ විපාකයක් හැටියට නම්, ඒ විපාකය ඉදිරිපත් කරන්න යම් කිසි විදියකට ඊට කලින් අවස්ථාවකදී, ඒ විපාකය හදලා දෙන හේතු හිත සකස් වෙලා තිබෙන්න ඕනෑ. විපාකයක් හැටියට හිතක් මතුවෙනවා නම් ඒ විපාක හැටියට මතුවෙන්නා වූ සිත් සකස් කිරීමට හේතුවත් හිතක්ම විය යුතුයි. ඒක හැබැයි ඒ වෙලාවේ එකක් නොවෙයි. ඊට කලියෙන් පහළ වූ සකස් වූ හිතක්. ඒක කුසල සිතක් හෝ අකුසල සිතක් වෙන්නට ඕනෑ. ඒ කුසල හෝ අකුසල හිතක බලය නිසා තමයි මේ විපාක සිත පහළ වෙන්නේ.

ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන්වහන්ස ද්වේශය ආපු ගමන්ද විපාකයක් වෙන්නේ?

පිළිතුර - නෑ, ද්වේශ සිත කියන්නේ කර්ම සිතක්, කර්මයක් හදන සිතක්. ද්වේශය හැදිවිච සිත, ලෝභය හැදිවිච සිත, මෝහය හැදිවිච සිත කියලා කියන්නේ කර්ම සකස් වෙන සිත්. විපාක සිත් කියලා කියන්නේ කර්ම හදන සිත් නොවෙයි. කර්මයක විපාකය හැටියට ඵලදෙන හිත.

ප්‍රශ්නය - ඒක නවත්වන්න පුලුවන්ද?

පිළිතුර - ඒක නවත්වන්න කවදා හරි නිවන් දකින්න ඕනෑ. රහත් භාවයට පත්වෙන්නට ඕනෑ. නිවනේදී තමයි ඕක නවත්වන්න පුළුවන් වෙන්නේ. රහත් වෙච්ච ගමන්ම කර්ම රැස් වෙන එක නවතිනවා.

අපි හැම වෙලාවෙම අරමුණු වලට ප්‍රතිචාර දක්වනවා, ඒ ප්‍රතිචාර දක්වනවා කියන්නේ කර්ම සකස් කරනවා කියන එකයි.

පුශ්‍ර්නය - එතැනදී ස්වාමීන්වහන්ස යෝනියෝ මනසිකාරයෙන් ඉඳලා ඒක හරියට අවබෝධ කරගත්තොත්?

පිළිතුර - දැන් බලන්න, යෝනියෝ මනසිකාරයෙන් ඉන්නවා කියලා කියන්නේ යථාර්ථය බලන්න හිත හදාගන්නවා කියන එකනේ. යථාර්ථය දකින්න හිත හදාගන්න කොට වෙන්වේ කුසල් හිතක් හැදෙනවා. යෝනියෝ මනසිකාරය කියලා කියන්නේ සිහියයි නුවණයි. එතැනදී ඒ කුසල් සිත හොඳම හොඳ pure original බලවත් කුසල් සිතක් වෙනවා. කුසල් සිත් වල තිබෙනවා එක එක මට්ටම්. අරමුණට අනුව හිතේ හැදෙන්නා වූ ධර්ම ස්වභාව වලට, වෛතසික වලට අනුව කුසල් සිත අඩු වැඩි වෙනවා.

අපි හිතමු, අපි කර්මය සහ කර්ම ඵලය විස්වාස කරගෙනම අසරණ මනුස්සයෙකුට උදව්වක් උපකාරයක් කිරීම, මලක් පහනක් පූජා කිරීම වගේම වැඩි හිටියකුට ගරු කිරීම ආදී දේවල් කරනවා කියලා. එහෙම කළාම, ඒක සාමාන්‍යයි. ඒකත් කුසල් සිතක් තමයි. හැබැයි ඊට වඩා බලවත් වෙනවා, මම මේ වැඩිහිටියාට ගරු කිරීමේදී පහළ වූ හිත දකිනවානම්. මලක් පහනක් පූජා කරන්න යනකොට පහළ වෙන හිත දකිනවානම්. ‘ඒ හිත කුසල් සිතක්, ඒ හිතේ පහළ වෙන්නා වූ ධර්ම ස්වභාවය මෙහෙමයි’ කියලා ඒ හිතේ තිබෙන ලක්ෂණ, ඒ සිතේ තිබෙන ධර්ම ස්වභාවය හොඳට බලනවා. ඒ බලනකොට ඒකත් කුසල් සිතක් තමයි. නමුත් මේ කුසල් සිත අර මලක් පහනක් පූජා කරනකොට පහළ උන කුසල් සිතට වඩා හරිම බලවත් එකක්. හේතුව, පළවෙනි සිතේ මතුපිට තිබෙන්නා වූ කරුණු කාරණා ටිකක් සලකාගෙන තමයි ක්‍රියාව සිද්ධ වෙන්නේ. හැබැයි දෙවෙනි සිතෙන් කරන්නේ හිතේ තිබෙන්නා වූ ක්‍රියාකාරී ස්වභාවය, mechanism එක බලන එකයි. අපිට කරගන්ට බැරිත් ඒකමයි. ඒකට යෝනියෝ මනසිකාරය කියලා කියනවා. සිහියෙන් නුවණින් බලනවා කියලා කියනවා. ඒක තමයි හොඳම දේ.

තවත් එකක් තිබෙනවා, අපේ හිත සැපයකට යටත් වෙලා ඉන්න පුරුදු වෙනවා. ඒ පුරුදු වීම නිසා දුකක් ආවොත් කොහොමද ඒක හසුරුවා ගන්නේ කියන එක අමතක වෙලා යනවා. අපි ලෝකයේ තිබෙන දේවල් ටිකක් එක්කාසු කරගෙන සතුවින් නටලා කියලා, කෑම කාල බීලා, වටපිටාවේ

හිඟිල්ලා හැම වෙලේම පහසුවෙන් සතුටින් ඉන්න හිත පුරුදු කරනවා. ඒක පුරුදු වෙනවා වගේම අපිට විශේෂ කාරණයක් අමතක වෙලා යනවා. ඒ තමයි යම්කිසි විදියකින් අපිට දුකක් අවොත් ඒක handle කරන්නේ කොහොමද කියන එක. මේ වගේ හොඳට සන්නේසයෙන් සතුටින් මුලාවෙන් හිටපු එක්කෙනාට පොඩි මොකක් හරි දුකක් ඇති උනොත් ඒක හරි අමාරුයි පාලනය කරගත්ට, control කරගත්ට. අඩලා වැලපිලා ගොඩක් මහන්සිවෙලා තමයි ඒක නැති කරගන්නේ. දැන් බලන්න, ඒ දුකේම ඉන්න එක්කෙනාට ඒවා දැකලා දැකලම, ඒක තමයි ස්වභාවය කියලා තේරුම් ගැනීමට පුළුවන්.

එකෙන් කියන්නේ නෑ දුක විදින්න හුරු වෙන්න කියලා. නමුත් කියන්නේ යම්කිසි සැපයක් ආවහම ඒකට යටත් උනා කියන්නේ දුකක් ආවොත් handle කරගන්න බෑ කියන එකයි. ඒක නිසා සැපයක් එනකොට සිහියෙන් නුවණින් දකින්න, එතකොට දුකක් එනකොටත් සිහියෙන් දකින්න පුළුවන් වෙනවා. එතකොට හොඳ අවබෝධයක් හැඳෙනවා.

ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන්වහන්ස ඤාණ තිබෙන්නේ හිත වලද?

පිළිතුර - මෙහෙම හිතන්න, දැන් කෙනෙක් වෛත්‍යයක් දෙස බලාගෙන ඉන්නවා. ඇත්තටම එයා මේ වෛත්‍යය කියන අරමුණ දකින්නේ හිතෙන්. නමුත් හිතට කෙලින්ම අරමුණට යන්න බෑ. ඒක නිසා හිත අරමුණට යෑම සඳහා ඇස පාවිච්චි කරනවා. ඇහූ හරහා තමයි හිත අරමුණ වෙතට යන්නේ. නමුත් හිත නැතිව ඇසෙන් පමණක් බලන්නත් බෑ. අපි හිතමු, මෙයා විනාඩි පහක් මේ වෛත්‍යය දෙස බලාගෙන ඉන්නවා. එතකොට මේ විදියට ගොඩක් සිත් වැල් හෙවත් චිත්ත වීථි පහළ වෙනවා. මේ සිත් වැල් වල මැද්දැහැවක තිබෙනවා ජවන් සිත් කියලා සිත් වර්ගයක්. ඒ ඇසින් දකින අරමුණ හොඳටම හිතට දැනෙන්නේ පෙනෙන්නේ අහුවෙන්නේ මේ ජවන් සිත් වලටයි. එක සිත් ජේළියක ජවන් සිත් 7 ක් තිබෙනවා. මේ වෛත්‍යය දැන ගැනීම පිණිස එයාගේ සිතේ මෙ වගේ ජවන් සිත් සහිත වූ සිත් ජේළි රාශියක් ඇතිවෙනවා. ඒ කාරණය රූපයක උපකාරයෙන් මේ විදියට තේරුම් ගන්ට පුළුවන්.

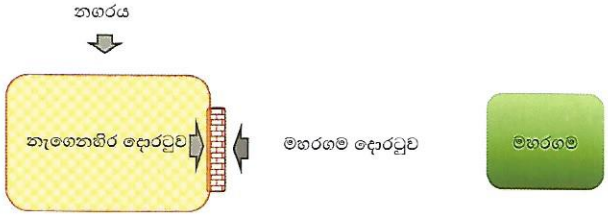

මේ කෙනා විනාඩි පහක් මේ වෛත්‍යය දෙස බලාගෙන විත්ත වීථි පහළ කරනවා.

මේ කාරණය හොඳට පරෙස්සමෙන් තේරුම් ගන්න. මේ සිත් වලට නම් දෙකක් දෙනවා. මෙයා වෛත්‍යය නම් වූ අරමුණ දැන ගන්නේ ඇසෙන් නිසා ඇස මුල් කරගෙන මේ සිත් වලට නමක් දෙනවා. ඒවාට වක්බු විකද්ඤාණ කියලා කියනවා. අරමුණ සලකාගෙනත් නමක් දෙනවා. එවිට ඒ සිත් වලට වෛත්‍යය දකින සිත් කියලා කියනවා.

දැන් මෙහෙමත් හිතන්න. එක්තරා නගරයක නැගෙනහිර පැත්තට දොරක් තිබෙනවා. මේ නැගෙනහිර දොරටුවෙන් ගිහිල්ලා යායුතු ගමක් තිබෙනවා. ඒ ගමට කියනවා (අපි කියමු) මහරගම කියලා. එතකොට මේ දොරටුව නම් දෙකකින් හඳුන්වනවා. නගරයේ නැගෙනහිරින් තිබෙන දොරටුව නිසා, දිසාවට සාපේක්ෂව, ඒකට කියනවා ‘නැගෙනහිර දොරටුව’ කියලා. ඒ නැගෙනහිර දොරටුවෙන් ගිහිල්ලා මහරගම කියන ගමට යන නිසා (ගමට සාපේක්ෂව) කියනවා ‘මහරගම යන දොරටුව’ කියලා.

මේ විදියට එක එක දේවල් නම් කරනකොට, එසේ නම් කිරීමේ ක්‍රම තිබෙනවා. දැන් අපි ජවන් සිත් ගැන බලමු. දැන් තම තමන්ගේ හිතින් හිතා ගන්න, සිත් ජෛලියක සිත් 17 ක් තිබෙනවා කියලා. නමුත් මෙතැන ඇඳලා පෙන්වන්නේ ජවන් සිත් 7 පමණයි. ඒ සිතේ ප්‍රඥාව යෙදෙනවා.

මේ ජවන් සිත් ඇතුලේ තිබෙනවා වෛතසික කියලා ජාතියක්. ‘වෛතසික’ වෙනයි, ‘සිත්’ වෙනයි. මේ වෛතසික ධර්ම ඇතිවෙන්නේ, තිබෙන්නේ හිත නිසා. හිත නැත්නම් වෛතසික ධර්ම වලට මතු වෙලා එන්න බෑ. අපි කසායක් හදන කොට ඒ කසායට ගස්වල පොතු මල් කොළ දළ මුල් ගෙඩි වගේ ගොඩක් දේවල් දානවා. එතකොට ඒ පොතුවල සාරය, මුල් වල සාරය, කඳේ සාරය, මලේ සාරය, ගෙඩිවල සාරය, කොළ වල දළවල ආදී මේ හැම එකේම සාරය, ඔක්කොම තිබෙන්නේ වතුරට මිශ්‍රවෙලා. දැන් මේකේ වතුරද ප්‍රධාන? බෙහෙත් ද ප්‍රධාන? ප්‍රමාණයෙන් ප්‍රධාන දේ තමයි වතුර. ඒ කියන්නේ වතුර ගතිය වැඩියි. බෙහෙත් ගතිය අඩුයි. මේක හොඳට තේරුම් ගන්න. ප්‍රමාණයෙන් නම් කසායේ බෙහෙත් ගතිය අඩුයි වතුර ගතිය වැඩියි. එතකොට අපි වතුර බොනවා කියලද බොන්නේ? බෙහෙත් බොනවා කියලද බොන්නේ? ඒක බොන වෙලාවට බොන කාරණයේදී බෙහෙත් වලට ප්‍රධානත්වය දෙනවා. බෙහෙත් වලට ප්‍රධානත්වය දීලා වතුර බොනවා. බෙහෙත් බොන්න බෑ. වතුර තමයි බොන්නේ. නමුත් ඒකට නමක් දානවා බෙහෙත් කියලා. හේතුව, ඒ වතුරේ බෙහෙත් මිශ්‍රවෙලා තිබෙන නිසා. නමුත් ඇත්තටම බොන්නේ වතුර. වතුර වල බලය නොවෙයි ඇඟට ලැබෙන්නේ, බෙහෙත් වල බලය, බෙහෙත් වල ගුණය. ඒක නිසා අපි කරන්නේ එකක්, සිද්ධ වෙන්නේ වෙන එකක්. අපි නිකං වතුර බිච්චොත් ඒකෙ බෙහෙත් නෑ. බලය තිබෙන්නේ බෙහෙත් වල.

මේ සිත්වල තිබෙන්නේ අරමුණ දැන ගන්නා ගති ශක්තිය පමණයි. මේ හිතේ තිබෙන්නා වූ කොටසටම වෛතසය ඇතුලේ තිබෙන දේවල් වැඩිපුර දැන ගන්න බෑ. ඒකට අවශ්‍යයයි ‘ප්‍රඥාව’. ප්‍රඥාව තිබෙන්නේ හිත ඇතුලේ. ප්‍රඥාව කියලා කියන්නේ හිත තුල තිබෙන වෛතසිකයන්ගෙන් එකක්. සමහර හිත් තිබෙනවා ‘හිත’ වශයෙන් හරි බලවත්. සමහර හිත් තිබෙනවා එහි පවතින ‘ප්‍රඥාව’ වශයෙන් බලවත්. ‘හිත’ බලවත් වූ සිත්වල ප්‍රඥාව ඒ තරම්ම වැඩිලා නෑ. පොඩි දූවිලි පොඩ්ඩක් වගේ ප්‍රඥාව පොඩ්ඩයි තිබෙන්නේ. හරියට අර 70 දසකයේ ඉස්කෝල වල දුන්න කිරි තේ වගෙයි. 70 දසකයේ ආණ්ඩුවක් තිබුණා. ඒ කාලේ අපිට ඉස්කෝලෙන් කිරි තේ දුන්නා. ඒකෙ කිරි රහ තේරුම් ගන්නත් බෑ වතුර වගේ. යන්නම් නමට කිරි ටිකක් තිබෙනවා. ඒවගේ සමහර හිත්වල ඤාණ ගතිය ඩිංගක් තිබෙනවා, නමුත් ඒක වැඩක් නෑ. ඒවගේ අවස්ථාවල සිත ප්‍රධානයි. සමහර සිත් තිබෙනවා ප්‍රඥාව ප්‍රධානයි.

බුදුරජාණන්වහන්සේට පහල වෙන සිත්වල ‘ප්‍රඥාව’ ප්‍රධානයි. පෘථග්ජන අයගේ බොහෝ වෙලාවට ‘හිත’ ප්‍රධානයි, මෝහය වැඩියි. බුදුරජාණන්වහන්සේගේ සිතේ හැම වෙලාවේම ‘ප්‍රඥාව’ ප්‍රධාන වෙලයි ක්‍රියාත්මක වෙන්නේ.

ඤාණ සම්පයුක්ත වශයෙන් කුසල චිත්ත වීරියක් පහලවෙන කොට, මේ ජවන් සිත් හත තුලම ප්‍රඥාව තිබෙනවා. මේ සිත්වල තිබෙන ප්‍රඥාව වැඩි නිසා අපි කියනවා නුවණින් දකිනවා කියලා = ප්‍රඥාවෙන් දකිනවා කියලා. ඒ වෙලාවේදී අපි ‘හිත’ අමතක කරලා ප්‍රඥාවට මුල්තැන දීලා කතා කරනවා. නමුත් ප්‍රඥාව තිබෙන්නේ හිතේ.

දැන් මේ හිත්වල තිබෙන ප්‍රඥාවෙන් දකින්නේ මොනවද? කියලා අපි හිතලා බලමු.

(1) ‘දුක්බේ ඤාණය’.

මේ ඤාණයට ජේත්තේ දුක නිසා මේකට කියනවා ‘දුක්බේ ඤාණය’ කියලා.

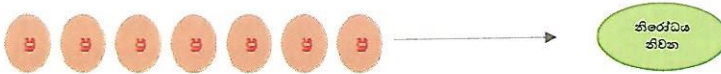
(2) ‘සමුදයෙ ඤාණය’

රිලහට වෙන සිත් ටිකක් පහළ වෙනවා. ඒ සිත් වලත් තිබෙනවා ප්‍රඥාව. ඒ සිත් වලින් දකිනවා දුකට හේතුව. ඒක නිසා ඒ හේතුව දකින ප්‍රඥාව සහිත සිත් වලට කියනවා ‘හේතුව දකින නුවණ’ හෙවත් ‘සමුදය ඤාණය’ කියලා.

දැන් මේ සිත්වලට නම් ලැබුණේ ඒවායෙන් අරමුණු වෙන දේට අනුවයි. රිලහට තවත් සිත් ජේළියක් පහළ වෙනවා.

(3) ‘නිරෝධෙ ඤාණය’

රිලහට තවත් සිත් පෙළක් පහළ වෙනවා. ඒ සිත් වලත් තිබෙනවා ප්‍රඥාව. ඒ සිත් වලින් නිවන දකිනවා. ඒක නිසා ඒ නිවන දකින ප්‍රඥාව සහිත සිත් වලට කියනවා නිරෝධෙ ඤාණය කියලා.

(4) ‘මාර්ග ඤාණය’

රිලහට තවත් ප්‍රඥාව සහිත සිත් පෙළක් පහළ වෙනවා. ඒ සිත් වලින් දකිනවා දුකෙන් මිදෙන මාර්ගය. ඒක නිසා ඒ මාර්ගය දකින ප්‍රඥාව සහිත සිත් වලට කියනවා මාර්ග ඤාණය කියලා.

මේ සිත් වලට මේ විදියට නම් ලැබුණේ ඒවාට ජෙන දේවල් වලට, දැනෙන දේවල් වලට අනුවයි. දැන් නොයෙක් වර්ගයේ ඇඳුම් තිබෙනවා. උදා: සිල්ක් ඇඳුම් - කපු ඇඳුම් (cotton) - වූල් ඇඳුම් (wool) වශයෙන්. මේ ඇඳුම් වලට නම් වැටිලා තිබෙන්නේ ඒවාට පාවිච්චි කරලා තිබෙන material එක නිසා.

තව ඇඳුම් ජාතියක් තිබෙනවා කාන්තා ඇඳුම් - පිරිමි ඇඳුම් - ළමා ඇඳුම් කියලා. මේ ඇඳුම් වලට නම් වැටිලා තිබෙන්නේ අදින එක්කෙනා මුල්

කරගෙනයි. නැත්නම් ඇඳුම් ඇඳුම්ම යි. කාන්තා ඇඳුම් - පිරිමි ඇඳුම් - ළමා ඇඳුම් කියලා නම වැටිලා තිබෙන්නේ අදින කෙනා මුල් කරගෙනයි. ඒවගේ අපි සමහර දේවල්වලට එලය මුල් කරගෙන නමක් දානව. Wedding cake කියලා කේක් ජාතියක් තිබෙනවා. ඒ කේක් එකට නම දැමීමේ wedding එකක් මුල් කරගෙන. ආත්ත ඒවගේම තමයි සමහර සිත් නම් කරනවා ඒ සිත්වලට පෙනෙන දේට, දැනෙන දේට අනුව.

දැන් මේ විශ්වයේ ගොඩක් දේවල් තිබෙනවා. දැන ගන්න ගොඩාක් මාතෘකා තිබෙනවා. ඒ දැන ගන්න දේවල්, කුස්සියෙන් පටන් ගත්තාම ගෙදර මිදුල වත්ත - පිටිය ඇල දොල, ඊට පස්සේ ගංගාවල් ගොඩ නැඟිලි ආදී වශයෙන් ඔය විදියට විකාශනය වෙලා පැතිරිලා යනවා. ඊට පස්සේ මේ දැනුම මහ පොළොව ඉර හඳ තාරකා වශයෙන් විශාල ප්‍රමාණයේ වස්තු වලට විකාශනය වෙලා යනවා. යම් කිසි කෙනෙකුට ඒ ඒ වස්තුව පිළිබඳව දැන ගන්නා දැනුම යම් යම් ප්‍රමාණයට තිබෙනවාද ඒකට අනුව තමයි එයාට නමක් යොදන්නේ. එලය මුල් කරගෙන නම් දානවා. දැන් විද්‍යාඥයෙක් ඉන්නවා. ඒ විද්‍යාඥයාට කියනවා තාරකා විද්‍යාඥයා කියලා. එයාට එහෙම තාරකා විද්‍යාඥයා කියලා නම් ලැබුණේ එයා ඉගෙන ගෙන තිබෙන විෂය මුල් කරගෙන. වෛද්‍ය විශේෂඥ වරුන්ටත් වෙන වෙනම නම් තිබෙනවා. ශාරීරික අංග ඔක්කොම පිළිබඳව දන්නවා නම් සර්වාංග කියලා කියනවා. දන් සම්බන්ධයෙන් විශේෂ දැනුමක් ඇත්නම් dentist කියලා කියනවා.

සමහර වෙලාවට නුවණ ලැබෙන විදිය ඤාණය පහලවෙන විදිය අනුවත් නම් කරනවා. බණ ඇසීම නිසා ලැබෙන නුවණට බණ ඇසීමේ නුවණ කියලා කියනවා. භාවනා කිරීම නිසා එන නුවණට භාවනා කිරීම නිසා එන නුවණ 'භාවනාමය ඤාණය' කියලා නම් කරනවා. ඇසීමෙන් ලැබෙන ඤාණයට 'සුතමය ඤාණය' කියලා කියනවා. චිත්තනය නිසා ඇතිවෙන නුවණට 'චිත්තාමය ඤාණය' කියලා ඤාණ හඳුන්වනවා.

ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන්වහන්ස සිතයි ඤාණයයි දෙක හැමවෙලේම එකටද පහළ වෙන්නේ?

පිළිතුර - ඔව්, අනිච්චයෙන්ම. සිත හරියට කසාය එකක් වගේ. අවශ්‍ය සියලුම දේම මේ සිතේ ගැබ්වෙලා තිබෙන්නේ. එයින් එකක් දෙකක් ප්‍රධාන වෙනවා. සමහර කසාය තිබෙනවා හරිම පැණි රහයි. සමහර වෙලාවට කසාය තිබෙනවා තිත්ත රහයි. සමහර ඒවා තිබෙනවා ඇඹුල් රහයි. ඒකෙන් කියන්නේ

නෑ අනිත් ඒවා නෑ කියලා. ඒ වගේ කුසල් සිතක මේ සිතයි ඤාණයයි දෙකම එකටයි පහල වෙන්නේ.

මහන්තියක් - ස්වාමීන්වහන්ස මම තේරුම් අරගෙන හිටියේ විඤ්ඤාණය කියලා කියන්නේ ඒ වෙලාවේ ඇතිවෙන හිත කියලා.

ස්වාමීන්වහන්සේ - ඔව් හිතයි විඤ්ඤාණයයි දෙකම එකයි. අවස්ථාවේ හැටියට කරණ ක්‍රියාවේ හැටියට වෙනම කතාකරනවා. හිතක් නැතුව ප්‍රඥාවට විතරක් පහළ වෙන්න බෑ. ප්‍රඥාව සිත එක්කමයි සිත තුළමයි පහළ වෙන්නේ. වතුර එක්කම තමයි කසාය එකේ බෙහෙත් ටික පෙවෙන්නේ.

සමහර අවස්ථාවල සිත ප්‍රබල වෙනවා. වක්ඛු විඤ්ඤාණය සෝත විඤ්ඤාණ වගේ සිත් වල 'හිත' ප්‍රබලයි. නමුත් කුසල ජවන් සිත් වල 'ප්‍රඥාව' ප්‍රබලයි. විදර්ශනා ඥාන වලත් 'ප්‍රඥාව' ප්‍රබලයි. පෘථග්ජන අයගේ නම් ගොඩක් වෙලාවට හිත ප්‍රබලයි. අනිත් එක තමයි අපිට වැඩිපුර තිබෙන්නේ මූලාව. ඒ වෙලාවට ලෝභය හෝ ද්වේශය හෝ මෝහය ප්‍රබල වෙනවා.

ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන්වහන්ස ජවන් සිත් පෙළක ප්‍රතිඵලයක් වශයෙන් එක්කාසු වෙලා එන ගොන්නක් වගේ එකක්ද ඒ ඤාණය? දැන් අපි හිතමු මහා කරුණා සමාපත්ති ඤාණය කියන ඤාණය බුදුරජාණන්වහන්සේ ලබා ගන්නවා. එතකොට ඒ කරුණ සම්බන්ධයෙන් තිබෙනදේ හොයලා බලනවා ප්‍රඥාවෙන්. එතකොට ඒ ජවන් සිත් වල එක්කාසුවක ප්‍රතිඵලයක්ද?

පිළිතුර - දැන් මේ අපි කපා කරන්නේ බුදුරජාණන්වහන්සේගේ ඤාණ සම්බන්ධයෙන්. අපිට ඇති වෙන්නා වූ ප්‍රඥාවයි බුදුරජාණන් වහන්සේගේ, රහතන්වහන්සේලාගේ, සෝවාන් සකාදාගාමී අනාගාමී ආර්යන් වහන්සේලාගේ සිත්වල ඇති ප්‍රඥාවයි ශක්තීන්ගේ වශයෙන් වෙනස් වෙනවා.

අපි පෘථග්ජන කෙනෙක් ගැන හිතමු. එයාට පහලවෙන එක ජවන් සිතක වෛතසික ධර්ම ගොන්නක් තිබෙනවා. ඒ වෛතසික ධර්ම වල පෘථග්ජනයාගේ නිසා වෙනසක් තිබෙනවා. එයාගේ සිතේ මෝහය වැඩියි. අනිත් එක තමයි රාග ද්වේශත් වැඩියි. ඒ වගේම, වේතනාවත් තිබෙනවා. ඒක නිසා මේ පෘථග්ජනයාගේ හිතේ කර්ම එක්කාසු වෙනවා. මෙයා හිතන්නේ මොනවාද, කියන්නේ කරන්නේ මොනවාද, ඒ අනුව හැම වෙලේම හිතේ කර්ම එක්කාසු වෙනවා.

මේ පෘථග්ජන පුද්ගලයාගේ ජවන් සිතේ වේතනාව සහිත වෛතසික ධර්ම ගොන්නක් තිබෙනවා. මේ සිතේ මෝහය වැඩියි, එවගේම රාග දෝෂ වැඩියි. හැම වෙලේම කර්ම එකතු කරනවා.

දැන් මේ පෘථග්ජනයා මේ සිද්ධිය පිළිබඳව කලකිරිලා දවසක රහත් වෙනවා. රහත් උනාට පස්සේ ඒ රහතන්වහන්සේගේ සිතේ 'ලෝභ' 'දෝෂ' 'මෝහ' ඇතිවෙන්නේ නෑ. ඒ වෙනුවට 'ප්‍රඥාව' තිබෙනවා. 'අලෝභය' තිබෙනවා 'අදෝෂය' තිබෙනවා.

මේ රහතන්වහන්සේගේ සිතේ 'ප්‍රඥාව' 'අලෝභය' සහ 'අදෝෂය' තිබෙනවා. ඒවගේම ඒ සිතේ තිබෙන 'වේතනාව' කර්ම රැස් කරන්නේ නෑ.

අපි හිතමු රහතන්වහන්සේට මනුස්සයෙක් දකින්නට ලැබෙනවා කියලා. රහතන්වහන්සේ ඒ මනුස්සයයාව දකින විට මුල් වෙන්නේ ප්‍රඥාව. එතකොට කම් රැස්වීමට ක්ෂය කරපු නිසා කර්ම රැස්වෙන්නේ නෑ. බුදුරජාණන් වහන්සේත් සත්වයෙක් දිහා කරුණාවෙන් බලනවා. නමුත් පින්සිද්ධ වෙන්නේ නෑ. කර්ම රැස් වෙන්නේ නෑ.

රහතන්වහන්සේ මනුස්සයෙක් දෙස බලන විට කර්ම රැස් වෙන්නේ නෑ. ඒ සිත් දැකීමේ ක්‍රියාව පමණක් සිදුකරණ ක්‍රියා සිත් පමණයි.

නමුත් පෘථග්ජන කෙනෙක් මනුස්සයෙක් දෙස බලන විට කර්ම රැස් වෙනවා.

පෘථග්ජන මනුස්සයා

පෘථග්න්‍යයන්ට පහළවෙන සිත් සමහර වෙලාවට කුසල් වෙනවා, සමහර වෙලාවට අකුසල් වෙනවා. ඒක නිසා මේවාට කියනවා කර්ම සිත් කියලා.

ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන්වහන්ස පෘථග්ජන කෙනාට ප්‍රඥාව පහළ වෙනවා නම් කොහොමද ඒක වෙන්නේ?

පිළිතුර - පෘථග්න්‍යයාටත් ප්‍රඥාව පහළ වෙනවා, නමුත් ඒ ප්‍රඥාව රහතන්වහන්සේලාගේ වගේ pure ගතියක් නෑ. හැම වෙලේම කෙළෙස් වශයෙන් අඩු පාඩු දුර්වලකම් සහිතවයි ඇතිවෙන්නේ. කෙළෙස් Cloudy ගතිය වැඩියි. දෙයක් හරියටම පෙන්වේ නෑ. රහතන්වහන්සේලා ගේ සිත් වල හරියට telescopic ගතිය සහ microscopic ගතිය තියෙනවා. Telescopic කියන්නේ දුර තිබෙන දේ හරියට ලං කරලා දැක ගන්නවා. Microscopic කියන්නේ පුංචි දේ ලොකු කරලා හොඳට පැහැදිලිව දැක බලා ගන්නවා.

ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන් වහන්ස ඒ පෘථග්ජන කෙනා යෝනියෝ මනසිකාරයෙන් මොකක් හරි දෙයක් හොඳට දකිනවා නම් ඒක ඥානයක් නේද? එතකොට කොහොමද ඒක විස්තර කරන්නේ?

පිළිතුර - ඒක විස්තර කරලා දැනගන්නේ මෙහෙමයි. යෝනියෝ මනසිකාරය නිසා එයා තුළ රාග දෝස මෝහ අයිත් වෙන්න අයිත් වෙන්න, අපි අර microscope එකකින් යම් කිසි දෙයක් දෙස zoom කරමින් බලනවා වගේ, enlarge කරමින් focus කරමින් හොඳට බලනවා වගේ වැඩක් වෙනවා. එයාගේ මානසික වැඩ සටහන ඒක. එයාට යම්කිසි මට්ටමකට enlarge කරගන්න, මතුකරගන්න පුළුවන් උනොත් ඒ මට්ටමට එයාට ප්‍රඥාව ඇතිවෙනවා, කාරණය හොඳට පැහැදිලිව දැනෙනවා පෙනෙනවා.

ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන්වහන්ස යෝමනස්ස සහගත ඤාණ සම්ප්‍රයුක්ත අසංඛාරික සිත් ඇතිවෙන්නේ කොහොමද?

පිළිතුර - මේ කෙනා භාවනා කරනකොට ඤාණ සම්ප්‍රයුක්ත සිත් පහළ වෙනවා. ඤාණ සම්ප්‍රයුක්තයි කියලා කියන්නේ ඒ සිත්වල ප්‍රඥාව යෙදෙනවා කියන එකයි. ඒ හිතේ සතුට තිබෙනවා. එතකොට කියනවා යෝමනස්ස සහගතයි කියලා. අසංඛාරික කියලා කියන්නේ ඒ සිත් මන්දගාමී නෑ, හොඳට energy ගතිය තියෙනවා කියලා. ඒක නිසා භාවනා කරන කොට මෙහෙම

සිතක් පහළ වෙනවා කියන එක අපි ‘යෝනියෝ මනසිකාරය’ කියලා වෙනත් නමකින් කියනවා.

මේ තුළ ක්‍රියාත්මක වෙන ධර්මය එකයි. එය ප්‍රකාශ කරන විදිය වෙනස්. බුදුරජාණන්වහන්සේ එක ධර්ම කාණ්ඩයක්, පෘථග්ජන සමාජයේ ධර්මය කැමති හික් වලට ඉදිරිපත් කරන්නේ එක එක වචන වලින්. එක එක පද වලින්. හේතුව, සමහර ඒවා කර්ම කාරකයි. සමහර ඒවා කතෘ කාරකයි. සමහර මිනිස්සු කැමතියි කර්ම කාරක වචන වලට. සමහරු කතෘ කාරක වචන වලට කැමතියි. ‘ස්වාමීන්වහන්සේලා ධර්ම දේශනා කරනවා’ කියලා කිව්වාම සමහරු ඒ ප්‍රකාශන විදියට කැමතියි. නමුත් සමහරු කැමතියි ඒ අදහසම එන ‘ස්වාමීන්වහන්සේලා විසින් ධර්මය දේශනා කරනු ලැබේ’ කියලා කියනවට. නමුත් දෙකේම අදහස එකයි. ඒවගේ බුදුරජාණන්වහන්සේගේ දේශනා විලාසය සමහර වෙලාවට කතෘකාරක විදියට උපමාවක් ගලපලා දේශනා කරනවා. සමහර වෙලාවට ගමේ තිබෙන සිද්ධියක් මුල් කරගෙන දේශනා කරනවා. කොහොම හරි කියලා දෙන්නේ එකම දේ. ඉදිරිපත් කරන උපමාවන් සහ භාෂා විදිය වෙනස් වෙනවා.

ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන්වහන්ස තණ්හාවෙන් උපදාන කරලා කෙලින්ම ‘ජාතිය’ ඇතිවෙනවා කියලා කියන්නේ නැතුව ‘භවයක්’ එතැනට සම්බන්ධ කළේ කොහොමද?

පිළිතුර - මේක පටිච්චසමුප්පාදයට සම්බන්ධ ප්‍රශ්නයක්.

භවය කියලා කියන්නේ සිදු වෙනවා, ඇතිවෙනවා කියන එකයි.

භවතු සබ්බ මංගලං = සියලු මංගලය ධර්ම සිදු වේවා!

භවන්තු තේ = සිදු වෙත්වා!

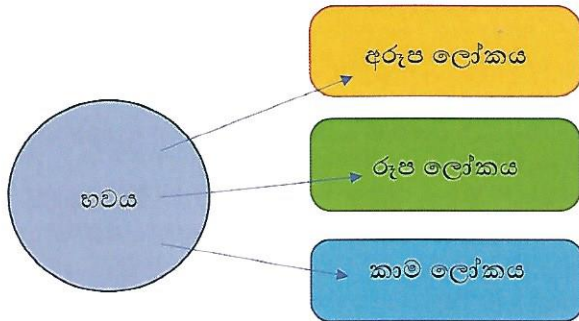
මේ වචනයේ අර්ථය තේරුම් ගැනීමට මේ වචන ගැනත් හිතලා බලන එක.

එතකොට ‘භව’ කියන එකේ මූලික අර්ථය ‘සිදුවෙනවා’ කියන එකයි. මේ තමයි වචනයේ සාමාන්‍ය සරල අර්ථය. නමුත් ‘භවය’ කියන වචනය ධර්මයට කරන කොට එහි අර්ථය මීට වඩා ගැඹුරකට යනවා. මෙතැනදී කියැවෙන්නේ යම් කිසි බලයක් සිද්ධ වෙනවා, ශක්තියක් රැස් වෙනවා, යම් කිසි බලයක් එකතුකරන සිදුවීමක් සිද්ධ වෙනවා, කියන එකයි. තවත් තැනක මෙහෙම කිහැවෙනවා. අනාගතයේදී යම් කිසි ක්‍රියාවක් සිදු වෙන්න, වර්ථමානයේදී යම් බලයක්, ශක්තියක් ඇතිවෙනවාට කියනවා ‘භවය ඇතිවෙනවා’ කියලා. මේ

ක්‍රියාව තුළ රැස් වෙන ඒ ශක්තියට කියනවා කර්ම රැස් වෙනවා කියලා. එතැන රැස් වූ ශක්තියට අනුව තමයි ඉදිරියේදී ප්‍රතිඵලය එන්නේ.

අපි මෙහෙම හිතමු. දැන් අපි සිලින්ඩරයකට ලාම්පු තෙල් දානවා. එතකොට ඒක ඇතුලේ ලාම්පු තෙල් store උනා. ලාම්පු තෙල් වලින් කරන්න පුළුවන් වැඩ කොටසක් තිබෙනවා. ලාම්පුතෙල් stock කරාම ඒකෙන් petrol වලින් කරන වැඩ කරන්න බෑ. නැත්නම් අපි සිලින්ඩරයකට දානවා පොල්තෙල්. පොල්තෙල් කියන්නෙත් තෙල් ජාතියක්. ඒවායෙහුත් සිලින්ඩරය හොඳට පිරුණා. නමුත් ඒකෙන් කරන්න පුළුවන් කම තිබෙන්නෙ පොල් තෙල් වලින් කරන්න පුළුවන් කාර්ය භාර්යක් පමණයි. තවත් සිලින්ඩරයකට අපි gas පුරවනවා. Gas දැම්මාම කරන්න පුළුවන් වෙන්නේ ගින්දර පත්තුකරන්න. ඉන්දනයක් වශයෙන් පාවිච්චි කරන්ට පුළුවන්. පොල්තෙල් නිසා ආහාර හදාගන්න පුළුවන් ගතිය තිබෙනවා. නමුත් ලාම්පුතෙල් වලින් කරගන්න වෙනත් දේවල් තිබෙනවා.

මේ හවය කියන එකත් ඔය වගෙයි. ඒ හැදිවිට විත්ත බලය, විත්ත ශක්තිය පාවිච්චි කරන්න පුළුවන් සුදුසු තැන් තිබෙනවා. ඒවාගෙන් ඉදිරිපත් කරණ විශේෂ ඵලයන් තිබෙනවා. සමහර ශක්ති පාවිච්චි කරන්න පුළුවන් රූප ලෝකයේ පමණයි. සමහර ශක්ති ක්‍රියාත්මක වෙන්නේ, පාවිච්චි කරන්න පුළුවන්, කාම ලෝකයේ පමණයි. සමහර ශක්ති තිබෙනවා, ඒවා පාවිච්චි කරන්න පුළුවන් අරූප ලෝකයේ පමණයි.

අපිට මේ වගේ සකස් වෙවිට හව හෙවත් ශක්ති ප්‍රමාණයෝ මහා විශාල load එකක් තිබෙනවා. අපි මෙමුත්‍රී භාවනාව කරනකොට හරි, විදර්ශනා භාවනාව

කරනකොට හරි, කුසල් ටිකක් රැස් වෙනවා. කර්ම නම් වූ හව සකස් වෙනවා. ඒ හව සකස් වෙන වේලාවේම තීරණය වෙනවා ඒවා කොයි හරියේද ප්‍රතිඵල දීම් වශයෙන් ක්‍රියාත්මක වෙන්නේ කියලා. දැන් අපිට රූපාවචර බ්‍රහ්මලෝකයේ පහළ වෙන්න පුළුවන් කර්ම store වෙලා තිබෙන්නේ. ඒ උනාට දැන් අපි කරන්නේ වෙන වැඩක් නේ. ඒවගේම අපි කාම ලෝකයේ ඉපදිලා කාම ලෝකයේ සම්පත් විදින්න පුළුවන් 'හව' හදාගෙනයි තිබෙන්නේ. අපි උදේ පාන්දර නැගිටිට වෙලේ ඉදන්ම කරන්නේ හව හදන එක නේ.

ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන්වහන්ස මැරෙන වෙලාවට 'හව' වෙලා තියෙන හොඳ එකක් ගන්නේ කොහොමද?

පිළිතුර - වර්තමානයේ මෙහෙ පුරුදු කරන කොට ආසේවනය වෙලා එතැනට නිකම්ම එනවා. මරණය සිද්ධ වෙන එතැනට ගිහිල්ලා 'මම හොඳ එකක් ගන්න ඕන' කියලා කෝරලා එහෙම ගන්න බෑ. මෙහෙදී පුරුදු කරපු එක තමයි එතැනදී ඉදිරිපත් වෙලා එන්නේ. ඒ නිසා අපි හැම වේලාවේම මහන්සි ගන්න ඕනෑ කුසල ආරම්මණයක ඉන්න, කුසල ආරම්මණයක හිත පවත්වන්න. එතකොට ඒක මරණාසන්න වෙලාවට පෙරලිලා ඒවි.

ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන්වහන්ස පුරුදු කරනවා කියන්නේ මොකක්ද?

පිළිතුර - මේ කරන්නේ පුරුදු කරන එක තමයි. සිල් සමාදන් වෙනවා. බණ අහනවා. ධර්ම සාකච්ඡා කරනවා. මේ ඔක්කෝගෙන්ම කරන්නේ පුරුදු කරන එක තමයි. කුසල් වඩවන එකම පුරුදු කිරීමක් වෙනවා.

ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන් වහන්ස, කෙනෙක් සෝවාන් වෙනකොට හවගමන සීමා වෙනවා නේද?

පිළිතුර - සෝවාන් මාර්ගයේ විශේෂත්වයක් තමයි ඒක. අපි සංඝාරයේ හව ගොඩක් හදලා තිබෙනවා. අපිට එක එක තැන් වලට, එක එක් උප්පත්ති හවවලට යන්ට 'කර්ම හව' කියන ටිකට තිබෙනවා. දැන් ඔය කාගේ හරි පර්ස් එකක් ඇදලා බලන්න කෝ. එහෙම සාක්කුවක් ඇදලා බැලුවම ඒකෙ තිබෙනවා පරණ බස් ටිකට, ස්වීප් ටිකෙට, ඒ වගේම ඒකෙ සල්ලි නැති credit card එකකුත් තිබෙනවා. සෙරෙප්පු දෙකක් ගන්නා නම් ඒ බිල තිබෙනවා. කඩේකට ගිහිල්ලා ඇපල් ටිකක් ගන්නා නම් ඒ තුණ්ඩුවත් තිබෙනවා. ඔය වගේ ගොඩක් දේවල් ඒ පර්ස් එකේ තිබෙනවා. ඒ වගේ අපේ

හිතත් අවුස්සලා බැලුවාම ඔය වගේ එකතු කරගත්ත, හදාගත්ත කර්ම ගොඩක්, හදපු ටිකටි ගොඩක් තිබෙනවා.

අපි හිතාගෙන ඉන්නේ නම් වාතුර්මභාරාජිකය හරහා ඒකත් පාස් කරලා තවතිසාව පැත්තට යන්න. ඒ උනාට මේ ටිකටි වල ඒ තරම් බලයක් හයියක් නෑ. ඒ තරම් දුර යන්න බෑ. පොඩි සොච්චමයි තිබෙන්නේ. සමහර වෙලාවට අපි හිතාගෙන ඉන්නේ දුටුගැමුණු රජපුරුවෝ ඉන්න, අනාච්ඡිණ්ඩික සිටුතුමා ඉන්න, තුසිත දිව්‍යලෝකය පැත්තේ ගියොත් නම් හොඳයි කියලා. නමුත් එහෙ යන්න මේ ටිකටි හයිය මදි, බලවත් නෑ. ඒකට ගොඩක් පිං කරන්න ඕනෑ. කුසල් වඩන්න ඕනෑ. ඒකටයි පුරුදු කරනවා කියලා කියන්නේ.

සෝවාන් වෙනකොට වෙන්නේ, හොඳ හරි නරක හරි හැම පැත්තටම යන්න හැදිලා තිබෙන ඒ කමී ටිකටි විශාල ප්‍රමාණයක් cancel වෙනවා. ලක්ෂ කෝටි ගණන් කර්මය නම් වූ ටිකටි වලින් හව හතකට පමණක් ගමන සීමා වෙනවා. දුගති ගාමී නොවෙන ඉතා සුළු හව ප්‍රමාණයක් පමණයි ඉතුරු වෙන්නේ. අනිත් ඔක්කොම අවලංගු වෙනවා.

ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන්වහන්ස දුක්ඛ කියන පාලි වචනය තේරුම් කරලා දෙන්න පුලුවන්ද?

පිළිතුර - හැම වචනයක්ම හැදෙන්න මූල ශබ්දයක් තිබෙනවා. අම්මා කියලා හැදෙන්න ඉස්සරවෙලාම එන වචනය තමයි ‘ම’. ඒවගේ සද්දයට අනුකූලව තමයි වචන උප්පත්තිය සිද්ධ වෙන්නේ.

පාළි භාෂාවේ ව්‍යාකරණ රීති වල ‘බී බයෙ’ කියලා ශබ්ධ ධාතුවක් තිබෙනවා. මේ ‘බ’ ශබ්දය පාවිච්චි කරන්නේ ‘ක්ෂය වීම’ ‘ගෙටියාම’ ‘දියවී යෑම’ ‘චිනාශ වී යෑම’ ‘පිරිහී යෑම’ වැනි යමක් නැතිවී යන අර්ථය ඉදිරිපත් කිරීමටයි. නමුත් මෙහි ප්‍රධාන අර්ථය තමයි ‘ක්ෂය වීම’. ක්ෂය වෙනවා කියලා කියන්නේ ගෙවිලා ගෙවිලා යනවා කියන එක.

දැන් ‘දුක්ඛ’ කියන වචනය කඩලා ‘දු’ කියන කොටස අයිත් කරනවා.

දු + ක්ඛ කියා වෙනවා.
ඊට පස්සේ ‘ක්ඛ’ කොටස නැවත කඩනවා
ක්ඛ + ඛ

ඊට පස්සේ ‘දු’ සහ ‘ක්ඛ’ කියන කොටස් කපලා අයිත් කරනවා. එතකොට ඉතිරි වෙන්නේ ‘ඛ’ කියන word root එක විතරයි. වචනයක මූලයට යන්නේ ඔය විදියටයි. කොහොම නමුත් අපිට දැනට පාවිච්චි කරන්න හැදිලා තිබෙන්නේ ‘දුක්ඛ’ කියන සම්පූර්ණ වචනයයි. සරලව කියනවා නම්, ‘ඛ’ කියන වචන මූලයේ තේරුම ක්ෂය වීම කියන එකයි.

දැන් අපිට ශරීරයක් ලැබිලා වෙලා තියෙනවා. මොකක්ද ඒකට වෙන්නේ? ඒක ගෙවී ගෙවී, ගෙවී ගෙවී, ක්ෂය වෙමින් යනවා. අපි ඒ ක්ෂය වෙනවා කියන එක කියන්නේ නැතුව, ඒකට හොඳ නමක් දාගන්නවා. Mature වෙනවා කියනවා. වැඩිහිටි වෙනවා කියනවා. 21 වෙනි උපන්දිනයට පත්වෙනවා කියලා කියනවා. ඔහොම හොඳ හොඳ වචන කිය කියා ඉඳලා, අන්තිමට මැරිලා යනවා. එතකොට ඒ තුළ සිද්ධ උනේ මොකද්ද? හැඩ වැඩ ගෙවිලා ගෙවිලා ගියා, වර්ණය ආයුෂය ගෙවිලා ගියා. ඉන්ද්‍රිය ධර්මයන්ගේ ශක්තිය නැති වෙලා ගියා. මේ ඔක්කොම නැති වෙලා පිරිහිලා ගියා. ආත්ත ඒ පිරිහිලා නැතිවෙලා ගිය ස්වභාවයට කියනවා ‘ඛ’ කියලා.

මේ ‘ඛ’ එක සිද්ධ වෙන්නේ මෙහෙමයි. අපිට යම් කිසි දෙයක් හම්බ වෙනවා, ලැබෙනවා. ඒක හම්බ වෙලා පස්සේ ඒක නැති වෙලා, නැති වෙලා යනවා. ඒ වගේම අපිට සම්පත්තියක් හම්බ වෙනවා. ඒකත් ක්ෂය වෙලා යනවා. මහා ගොඩක් දේවල් ලැබෙනවා. ඒ සියල්ල ක්ෂය වෙලා ක්ෂය වෙලා, නැතිවෙලා යනවා. හැම වේලේම නැති වෙන ස්වභාවයට, ගෙවී යන ස්වභාවයට, ක්ෂය වෙන ස්වභාවයට කියනවා ‘ඛ’ වෙනවා කියලා.

‘දු’ කියන අකුර වචනයක් හැටියට අපි ශ්‍රී ලංකාවේ මේ විදියට භාවිතා කරනවා. ගැණු දරුවටත් ‘දුච්චත්’ කියනවා ‘දු’ කියලා. මේ නති අකුර ඇතුලේ නරක, කැත, පිළිකුල්, අප්‍රසන්න යන අර්ථ තිබෙනවා.

දු = නරක / කැත / අප්‍රසන්න / පිළිකුල්

අපි ගඳ කියලා වචනයක් පාවිච්චි කරනවා. ඒක හැම ගත්කමටම පොදුයි. ඒ වචනයෙන් හොඳද නරකද කියලා නම් කියන්නේ නෑ. අපි ගඳ කියන වචනයට මුලින් ‘දු’ එකතු කරනවා. එතකොට එය දුගඳ වෙනවා. අප්‍රසන්න ගඳක් වෙනවා.

දු + ගඳ = දුගඳ (‘දු’ කියන අකුර මේ වගේ ‘නරකයි’ කියන අදහසක් ගෙන දෙන අකුරක්)

‘වරිත’ කියන වචනයෙන් හොඳ හෝ නරක බවක් කියන්නේ නෑ. නමුත් ඒකට ‘දු’ අකුර එකතු කළාම වරිතය හොඳ නැති බවක් කියවෙනවා = (දු + වරිත, දුස්වරිත)

‘ගතිය’ කියන වචනයෙන් කියන්නේ නෑ, ඒක හොඳ තැනක්ද නරක තැනක්ද කියලා. නමුත් ‘දු’ අකුර එකතු කරපු ගමන්ම, අපිට දැනෙනවා ඒ තැන මොකක්ද කියලා. (දු + ගතී = දුගතී)

දැන් පෙනෙන නේද ‘දු’ කියන අකුරට යම් වචනයකට අර්ථයක් දෙන්න, අර්ථයක් වෙනස් කරන්න කොච්චර බලයක් තිබෙනවද කියලා. මේ ‘දු’ කියන වචනය දාන්නේ නරක දෙයක් කියා පාන්නයි. ඒක නිසා මේ ක්ෂය වීම කියන එක නරක විදියට ක්ෂය වෙනවා, කැන විදියට ක්ෂය වෙනවා, අප්‍රසන්න විදියට පිළිකුල් විදියට ක්ෂය වෙනවා කියන අර්ථය දීමට ‘බ’ කියන අකුරට මුලින් ‘දු’ අකුර යෙදෙනවා. එතකොට = (දු + බ) වෙනවා.

අපි කොහේ හරි තැනක පවත්වන උත්සවයකයට යනවා. ඒකත් පටන් ගත්තු වෙලේ ඉඳලා හැමදේම ගෙවිලා ගෙවිලා යනවා. සමහර උත්සව වලදී සිතියන් ගෙවිලා නැතිවෙලා යනවා. ඒ වගේම pocket එකත් ගෙවිලා යනවා, උත්සවයක් ගෙවිලා යනවා. නරක විදියට ක්ෂය වෙලා, ගෙවිලා ඉවර වෙලා යනවා.

නරක විදියට ගෙවී යන නිසා, ඉවර වෙන නිසා, මේකට කියනවා (දු + බ) කියලා. නමුත් මේ ‘දු’ කියන එක ‘බ’ අකුරට තනිකර හුදකලාවම බාර ගන්නේ නෑ. ‘බ’ කියන එක මහප්‍රාණ අකුරක්. දු කියන අකුර අල්ප ප්‍රාණ අකුරක්. ඒක නිසා ඒ දෙක අතරට ‘ක්’ කියන තවත් අල්ප ප්‍රාණයක් යෙදෙනවා. එතකොට මේක ‘දුක්බ’ කියලා ශබ්ද කරන්ට පුළුවන් ශබ්ද

රූපයක් හැඳෙනවා. මේ තමයි මෙහි ව්‍යාකරණ වශයෙන් සහ අර්ථය වශයෙන් ගැඹුරට යන විදිය.

මේ දුක්ඛය ගැන බුදුරජාණන්වහන්සේ ලෝකයාට කථා කරන විදියක් තිබෙනවා. අපි හිතමු කුඹුරක වැඩ කරන මනුෂ්‍යයෙක් ඉන්නවා කියලා. ඒ මනුෂ්‍යයාට දුක ගැන කියලා දෙනකොට බුදුරජාණන් වහන්සේ ඒ මනුෂ්‍යයාට බ්‍රාහ්මණය මෙහෙම ‘ඛ’ කියලා එකක් තිබෙනවා ‘දු’ කියලා එකක් තිබෙනවා කියමින් ව්‍යාකරණ පද කියන්නේ නෑ. ඒ මනුෂ්‍යයාට දුක කියන වචනය, දුක කියල දේ වැදෙන තැනක් තිබෙනවා. තේරෙන තැනක් තිබෙනවා. බුදුරජාණන්වහන්සේ බලන්නේ ඒකේ තිබෙන අර්ථය ඒ මනුෂ්‍යයාට හැඟෙන තැන මතුකරලා වටහා දීමටයි.

ඒක නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ මරණය, ලෙඩවීම, ව්‍යාධිය සෝක පරිදේව, ශාරීරික දුක ගැන දේශනා කරනවා. මේ ටික කියපු ගමන්ම ඒ වචනය ව්‍යාකරණයේ හැටියට හැඳෙන විදිය දන්නේ නැතත් එයාට හොඳට දුක ගැන තේරෙනවා. ඒක නිසා බුදුරජාණන් වහන්සේ ලෝකයේ සත්වයා අමතන්නේ මෙහෙමයි. නමුත් මේ හැම එකක් අස්සෙම ක්ෂය වීම කියන එක තිබෙනවා.

මරණය අස්සේ තිබෙන්නේ මොකක්ද? ආයුෂය ගෙවා දැමීමයි. ලෙඩ අස්සේ තිබෙන්නෙන් නිරෝගී භාවය නැති කරන එකනේ. ව්‍යාධිය තුල තිබෙන්නෙන් අව්‍යාධි භාවය නැති කරන එක. සෝකය තුල තිබෙන්නේ සෑපය නැති කර දැමීමනේ. පරිදේවයෙන් කරන්නේ සිහනා සෙමින් ඉන්න ගතිය නැති කරලා දාන එක. මේ හැම එකක් තුලම ක්ෂය වීම තිබෙනවා. ඔන්න ඔය විදියටයි ඕක වෙන්නේ. එයයි අවබෝධ කරගතයුතු වන්නේ.

ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන්වහන්සේ දුක තුන් ආකාරයකට තිබෙනවා නේද?

පිළිතුර - ඔව්, ‘ජාති දුක’ ‘ජරා දුක’ සහ ‘මරණ දුක’ කියලා ඔය විදියටත් categorize කරලා තිබෙනවා. තව තිබෙනවා ‘හැංගිව්ව දුක’ සහ ‘විවෘත දුක’ කියලා දෙකක්. ‘විවෘත දුක’ කියලා කියන්නේ අපිට පේන්න තිබෙන දුක. ඉස්පිරිකාලයකට ගියාම අත පය ඔපරේෂන් කරපු අය ඉන්නවා. ඒවා හරි ප්‍රකටයි. සමහර දුක් තිබෙනවා අප්‍රකටයි. ඒකට කියන්නේ අපට විෂන්න සහ පටිච්ඡන්ත දුක කියලා. දෙවියන්ට තිබෙන්නේ පටිච්ඡන්ත දුක. දෙවියොන් ආයුෂය වශයෙන් ගෙවී ගෙවී යනවා. ඒ දෙවියන්ට තේරෙන්නෙන් නෑ කොච්චරක් ගෙවිලද කියලා. අද දිව්‍යලෝකයේ හිටපු කෙනා හෙට අපායේ

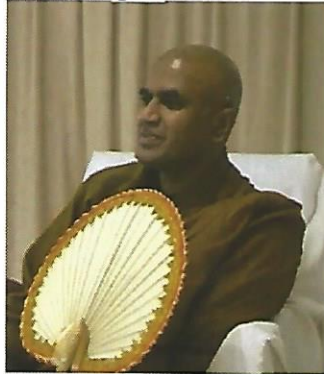
වෙනත් පුළුවන්. දිව්‍යලෝකයේම වෙනත් පුළුවන්, මනුෂ්‍ය ලෝකයේ වෙනත් පුළුවන්. ඒ සිදුවීම ඔය විදියයි.

ප්‍රශ්නය - ස්වාමීන්වහන්ස අපට්ච්ඡන්ත සහ පට්ච්ඡන්ත කියන එකේ තේරුම මොකක්ද?

පිළිතුර - පට්ච්ඡන්ත කියන්නේ වැසී තිබෙන දුක. අපට්ච්ඡන්ත කියලා කියන්නේ විවෘතව තිබෙන දුක.

හොඳයි සැම දෙනාටම තෙරුවන් සරණයි !

සාධු! සාධු! සාධු!

ඉහත සඳහන් ධර්ම දේශනාව
අති පුජ්‍ය හන්තේ ජිනාලංකාර ස්වාමීන්වහන්සේ
විසින් දේශිතයි.

මෙය 16.04.2016 දින නවසීලන්තයේ ඕක්ලන්ඩ් නුවර
ශ්‍රී ලංකාරාම විහාරස්ථානයේ
භාවනා වැඩ සටහනකදී සිදුකරණ ලද ධර්ම සාකච්ඡාවකි.

මෙම පුස්තකය පරලෝ සැපත් ආදරණීය දෙමව්පියන් වන
ඩේවිඩ් විජේසේකර මහතා සහ ඩේවිඩ් විජේසේකර මහත්මියට හිටිත්
සුව පිණිස හසිත සහ ටේනුකා විජේසේකර ඇතුළු දුදරුවන් විසින්
මුද්‍රණය කර ධර්ම ගවේසී භාවනා මධ්‍යස්ථානයට පූජා කරන ලදී

